

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

s pomočjo gojenk zavoda in s pomočjo orkestra pešpolka št. 47. Točke bodo proizvajale v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. Čisti dobiček je namenjen v podporo božičnih učenk c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici. Pričakuje se obilne udeležbe.

—g— Nemška šola v Gradišču ob Soči. V Gradišču hočejo Nemci ustanoviti Schulvereinsko šolo. Dobili so baje nemškega gospoda, ki bi obilo žrtvoval. Za šolo bi dobili nekaj otrok oficirjev, podčastnikov, uradnikov iz kaznilnice in drugih uradov ter kak zaslepljen domačin bi dal otroka v nemško šolo. Za nemško šolo se poteguje zlasti neki finančar.

—g— Muzejsko društvo v Gorici ima namen, zbrati po Slovenskem narodne umetnine in starine, kolikor jih še niso odnesli pohlepni tujci, ter jih razstaviti v Narodnem muzeju, ki naj kaže svetu, da so bili tudi naši predniki že kulturni ljudje. Ker pa ni mogoče odboru samemu storiti vsega dela, se obrača do učiteljstva za zaupno prošnjo, naj mu pomaga po moči pri tem važnem kulturnem delu. Zbira vse, kar je v stiku z našim narodom: narodno nošo, staro orodje, poslikano ali rezljano pohištvo, slike na steklo, les ali platno, stare knjige, važne listine i. dr. Pošlje naj se kar Muzejskemu društvu v Gorici. Gosposka ulica št. 3, ali pa se naj vsaj obvesti odbor, kdo ima kaj važnega. Stroške povine društvo rado. — Ker pozna odbor požrtvovalnost slovenskega učiteljstva, se zanaša, da mu bo radevolje pomagalo pri tem važnem narodnem delu. Odbor.

Istrske vesti.

—i— Uradna okrajna učiteljska konferenca vološkega šol. okraja. Dne 15. pret. m. se je vršila v Voloski uradna okrajna učiteljska konferenca pod spretnim predsedstvom novoimenovanega c. kr. okr. šol. nadzornika I. Bunca. Konferenci je prisostvoval ves čas c. kr. okrajni glavar baron Schmidt-Zabierow, kar kaže, da se zanima za splošni razvoj šolstva. G. šolski nadzornik je nagovoril zbrano učiteljstvo (okrog 100 jih je bilo) z jako jedrnatim nagovorom ter je bodril k vestnemu izvrševanju težkega poklica. Podal je statistiko o šolstvu v okraju, ki se je jako razvilo v zadnjih treh letih po zaslugi predsednika c. kr. okr. šol. sveta in bivšega šolskega nadzorn. g. profesorja K. Pribila. Po običajnih formalnih točkah dnevnega reda so prešli k izvolitvi zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet za novo 6letno dobo, kar je bil tudi glavni namen konference. Zastopnikom je bil izvoljen t. Štefan Šiškovič, nadučitelj v Herneljah. Prejšnjemu zastopniku, ravnatelju in deželnemu poslancu A. Rajčiču se je zahvalil g. šolski nadzornik na 12letnem delovanju na težkem in odgovornem mestu. — Na dnevnem redu sta bila tudi 2 referata. Prvi je bil: »Razlaga novega učnega načrta o pouku risanja v ljudski šoli«. Referent tov. V. Šepič je stvarno in temeljito obdelal stvarno ter priporočal razne učne pripomočke. V debato sta posegla tov. B. Jurinčič in F. Kržišnik. Oba sta poudarjala, da bi bili predlagani učni pripomočki za naše razmere veliko predragi, kakor bi bil učni načrt preobsežen. Drugi referat je bil: »Vzgoja učenca zunaj šole«. Referentinja gca. I. Omahnova je rešila ta referat na vseobče priznanje udeležencev. V debato sta posegla tov. A. Mako in B. Dubovič, ki je stavil tudi dodatni predlog: Naj bi c. kr. okr. glavarstvo strogo naložilo občinam, da bi pri izdavanju dovoljenj za ples naložilo dotičnikom, da ne puščajo šolske mladine k javnim plesom. Ob točki »samostojni predlogi« je predlagal I. Dukič, naj se potnino in dnevnicke k uradnim okrajnim učiteljskim konferencam zviša primerno današnjim draginjskim razmeram. Nato je predsednik zaključil konferenco ob 2. popoldne.

Tržaške vesti.

—t— Koncert podružnice »Glasbene Matice« v Trstu v soboto dne 12. aprila. Natančnejši vzpored obsega tri orkestralne skladbe, dva novejša mešana zboru iz »Novih Akordov« in dva mešana zboru s spremljevanjem orkestra. Razen ene orkestralne točke se vse točke vzporeda prvič izvajajo na našem koncertnem odru. Pri zboru »Turki na Slevici« nastopijo tudi štirje solisti (sopran, alt, tenor in bas) in to sami domačini — absolvirani, deloma še

gojenci glasbene šole naše »Matice«. Torej tudi v tem oziru napredek.

—t— Umrl je v Pragi dr. Jan Rybař, c. kr. stavbni svetnik, namestnik stavbnega ravnatelja severozapadne železnice in častni doktor praške češke tehnike. Dr. Jan Rybař je oče državnega poslanca O. Rybařa v Trstu. Bil je star 79 let in jako zaslužen in velegleden mož, ki je veliko deloval tudi na Slovenskem. N. v m. p.!

Koroške vesti.

—k— Nemški šulferajn je sprejel v slovenskem Korotanu od 1. do 9. marca sledeče prispevke: Bistrica v Rožu 50 K, Železna Kapla 20 K, Timenica 40 K, Beljak 54 K 50 v, Črneče 3 K 6 v, torej skupaj 163 K 56 v.

—k— Nemški Schulverein na delu. Minolo leto v mesecu majniku je praznoval nemški Schulverein obletnico društvene ustanovitve ter je ob tej priliki nabral nad 150.000 K za ponemčevalne namene. Letos razpošilja zopet na občine, šolske svete in šolska vodstva poziv za sodelovanje in praznovanje tega dneva. V zvezi s tem se praznuje tudi stoletnica osvobojenja nemškega naroda in vojne pri Lipskem. To leto imenuje poziv »das glorreichste Jahr der deutschen Geschichte mit seinen zahllosen Heldentaten und seinen unzähligen Werken deutschen Opfermutes«. — Da nabere koroško vodstvo v naših nezavednih občinah in šolskih svetih dovolj judeževih grošev, je umevno! Slovensko ljudstvo pa plačuj 100—120% visoke občinske in šolske doklade! Ko bi hoteli Slovenci praznovati kak pomemben dan, bodi iz nacionalnega ali patriotičnega ozira, tedaj bi smatrali to takoj za velezdajstvo. Kar delajo Nemci — in če bi vso Avstrijo razsekali — pa je vse prav in patriotično! — Taka je pač — dvojna mera v naši Avstriji!

—k— Volksrat na delu. V slovenski občini je bilo razpisano nadučiteljsko mesto, za katero sta prosila dva Slovenca in neki mlad nemškutar. Sicer je najmlajši med prosilci in tudi slovenskega izpita nima: pa še v drugih ozirih ni vse tako, kakor bi imelo biti. Ali navzlic temu upa Volksrat, da prodre s svojim kandidatom in pritiska na deželni šolski svet, kar se le da. In gospodom okolo deželnega šolskega sveta se res že tresajo hlačiče, dvakrat bi bil že lahko imenovan eden izmed prosilcev, pa se boji Volksrata. Slovensko delegacijo, ki je prišla prosit, da bi za dotično mesto imenovali slovenske zmožnega učitelja, je po stari navadi deželni šolski nadzornik Benda zopet farbal, češ, da ima pripravljeno za najstarejšega prosilca boljše štacijo nego je ta. In vodja nemčurjev v dotičnem kraju, neki gozdar, hodi okolo kakor razjarjen petelin, svest si svoje zmage: »K. darf auf keinen Fall ernannt werden, der Volksrat hat sein möglichstes getan, damit K. nicht ernannt wird. Wir wollen keine solchen Zustände schaffen wie in St. Peter; nach G. muss unser F. kommen!« (Tukaj namigava na slovenskega nadučitelja M., ki je obenem tudi občinski tajnik in ne dela po Volksratovih navodilih.) Da vidimo, ima-li v slovenski občini peščica inferiornih nemškutarjev več pravice, nego vsa občina skupaj. Pri naših razmerah je pač vse možno.

Splošni vestnik.

V dopisu Srednješolski profesorji in »Popotnik« v št. 12. »Učit. Tovariša« se obrača g. dopisnik iz srednješolskih krogov do uredništva in upravnitstva »Popotnika« za neovrgljive podatke. Ker ne maramo delati nikomur krivice javljamo sledeče: V letu 1912. so bili pri upravnitstvu naročeni na »Popotnika« štirje srednješolski profesorji in ena gimnazija. Sedem iztisov je šlo v knjigotrštvo. Ti so bili namenjeni najbrže za ljubljanske odjemalce. — Upravnitstvo »Popotnika«.

Casopisje v Avstriji. Leta 1911. je izhajalo v Avstriji vsega vkup 4261 listov in revij. Od tega je bilo 1282 političskih in 81 ženskih listov. Petkrat do sedemkrat na teden je izhajalo 178 listov. Nemških listov je bilo 2327, čeških 1141, poljskih 369, italijanskih 131, slovenskih 91, rusinskih 71, hrvaških in srbskih 35, hebrejskih 19, rumunskih 14 in več drugojezičnih. V esperantskem jeziku sta izhajala dva lista.

Generalna nadzornica za čipkarsko obrt na Francoskem. V francoskem trgovinskega ministrstvu se je osnovalo mesto generalne nadzornice za čipkarsko obrt; na to mesto bo imenovana specialna strokovnjakinja, katere skrb bo predvsem pridobiti novo veljavo lepim starim vzorcem čipk. Izkušalo se bo tudi v ribiške vasi uvesti klekljanje čipk, da bo tamošnje ženstvo čez zimo imelo zaslužek. Plača generalne nadzornice znaša 6000 K na leto.

Prazniki ostanejo prazniki. Papež je s svojim »motu proprio« z dne 9. oktobra 1911 odpravil drug praznik o Božiču. Veliki noči in Binkošti in še nekatere druge, nekatere pa postavil na nedeljo. Tačas je bilo precej prerokanja zaradi odprave praznikov, zmagalo je končno naziranje naj ostanejo prazniki kakor doslej in naj se na navedene dni ne dela, kakor se doslej ni delalo. Sedaj končno se je oglasila v vprašanju praznikov tudi avstrijska vlada, ki je pred kratkim razglasila v »Wiener Zeitung«, da ne uvede nikakih prememb gladje praznikov, marveč ostane po c. kr. uradih, šolah, zavodih in tvornicah vse po starem.

Pošta in ljudska izobrazba. Kakor poroča »Revue« se bavi belgijska uprava z velikim načrtom, ki ima namen, uporabljati organizacijo poštne službe v prospeh ljudske izobrazbe. Gre za neko vrsto brezplačne ljudske knjižnice. Vsi in tudi najmanjši poštni uradi po deželi naj dobe knjižnice. Knjige se bodo posejevale občinstvu brezplačno. Knjige se bodo od časa do časa izmenjavale med posameznimi poštnimi uradi. Citatelji te državne ljudske knjižnice morajo položiti, ko si izposodijo prvo knjigo, kavcijo treh frankov, da je pošta za eventualno škodo krita. — Na Kranjskem pa klerikalci ne dovoljujejo ustanavljanja občinskih javnih knjižnic in čitalnic.

Upanje za jetične. Dr. Friedman, ki pravi, da je iznašel zdravilo proti jetiki, je v Novem Jorku vzbrižnil svoj serum že 100 bolnikom. Doslje ima Friedman v rokah že 5000 prošenj za zdravljenje. Vodstvo hotela, v katerem stanuje, pa mu je sedaj odpravečalo stanovanje, ker so prihajali neprestano samo jetični k zdravniku in so se lastniki hotela zbal, da se tudi gostje ne nalezajo jetike. Kak bo uspeh Friedmanovega zdravljenja, bo javnost zvedela v neka tednih. — Iz Rima pa prihaja vest: Giuseppe Nurgis, kemik iz Sardinije, trdi, da je odkril zdravilo za jetiko, ki prekaša dr. Friedmanov serum. Izdelal je tudi serum, ki se mora bolniku vbrizgati. Kake vrste je zdravilo, doslej Nurgis ni povedal. Poizkusi na živalih so imeli baje presenetljive uspehe. Dr. Nurgis zdravi sedaj sedem bolnikov, ki so se nahajali v zadnji stopnji jetike. Kakor dr. Friedman, tako se tudi dr. Nurgis brani izdati skrivnost svojega zdravila in ne dovoli, da bi se rabilo v bolnišnicah. Zdravnik, ki mu je zaupano zdravljenje omenjenih bolnikov, je baje opazil na svojih oskrbovancih znatno izboljšavo. Največjo bčjazem zbujajoči znaki so pri njih baje izginili. Dr. Nurgis misli, da s svojim zdravilom v resnici lahko ozdravi jetiko.

Rimsko-katoliška cerkev v Avstriji ima po lastni statistiki 366.887.986 kron imetja, ki nese 23.926.431 K obresti. Razzenta g. prispelja verskemu skladu država 27 milijonov kron. To so dohodki, ki jih izkazuje statistika, prav mnogo je pa še postranski dohodki, ki se odtegujejo vsaki kontroli. Torej duhovniki in samostani imajo jako lepe dohodke in prav verjetno je, da ne poznajo socialne bede, ki mori druge stanovce — tudi učiteljstvo.

Prvi kreatorij na Avstrijskem. Mesto Liberec na Češkem je pravkar kupilo zemljišče za 100.000 K, na katerem zgradi kreatorij. Kreatorij bo zgrajen na najvišji točki gričevja, ki obdaja mesto, in se bo videl od vseh strani mesta. K zgradbenim stroškom bo prispevalo dunajsko društvo prijateljev za seziganje mrličev 140.000 K. Z zgradbo bo pričelo mesto najbrže že to pomlad in v jeseni bo že gotovo. Leta 1912. je bilo iz Avstrijskega prepeljanih 250 mrličev na Nemško, da so jih tam sežgali.

Razgled po šolskem svetu.

— Umrl je izredni profesor na češki univerzi v Pragi gospod dr. Jožef Trakal, star 53 let.

— Šole v Srbiji. Kakor se vidi, v tem šolskem letu v Srbiji ne otvorijo več šol, ki so bile zaprte zaradi vojne. Od novega leta dalje se je govorilo sedaj, da se šole zopet otvorijo, sedaj pa ostanejo zatvorene. Sedaj pa, kakor poročajo iz Beograda, je končno odločeno, da ostanejo šole zaprte.

— Prodiranje nemštva v tešinskem okraju v Sleziji. Dež. šolski svet v Sleziji je imenoval nedavno tega na svojem zasedanju nadučitelja Karla Skuta v Šibici pri Tešinu za nadučitelja nemške šole ravnatelj. To imenovanje je žalosten dokaz, kakšne razmere vladajo v Sleziji. Prvotno poljska šola v tej občini je bila ponemčena, k čemur je imenovan nadučitelj dosti pripomogel. Šibica je poljska občina, kjer živi neznatno številce Nemcev, a zaradi pomoči nekaterih renegatov vladajo vendarle Nemci. Tako se je jela slovenska občina potapljati v nemškem morju, a od poljske strani ni bilo nobenega odpora.

— Učiteljski dom v Cerkvenici so slovesno otvorili 24. pret. mes.

— Pobjoljševalnica za mladoletne v Srbiji. V Zabeli blizu Požarevca grade veliko moderno pobjoljševalnico za mladoletnike, ki pridejo v navskrižje s kazenskim zakonikom. Stavba bo stala 1 milijon kron.

— Prenapolnjenje v zdravniškem poklicu. Listi poročajo, da nameravajo stanovska društva zdravnikov v Avstriji opozoriti javnost na veliko prenapolnjenje v zdravniškem poklicu. Zlasti se bodo opozorili na to abiturijenti vseh avstrijskih gimnazij, da se odvrnejo od medicinskega študija. V minulem zimskem semestru je bilo v Avstriji 6439 medicincev; od teh je bilo na Dunaju vpisanih 2505 dijakov. Nasproti lanskemu letu je število dijakov na medicinskih fakultetah v Avstriji naraslo za 800, to je za 24%. V zadnjih desetih letih pa je število medicincev v Avstriji naraslo za več nego 150%. Tudi število žensk, ki študirajo medicino, se vedno množi; v zadnjem zimskem semestru je bilo v Avstriji 422 medicink, od katerih je bilo 152 vpisanih na dunajski medicinski fakulteti kot redne slušateljice.

— Švedski vseučilišni profesorji med Slovaki. V svrhu študij sta prišla med ogrske Slovake vseučilišni profesorja dr. Harald Kylin iz Upsale in pa dr. Henrik Lundegardh iz Stokholma. Učenjaka nameravata dlje časa ostati med ogrskimi Slovaki.

— »Panslavizem« med dijaki v Šopronju. »Pester Lloyd« poroča, da so med teologi, seminaristi in dijaki liceja v Šopronju odkrili »panslavistično« organizacijo — društvo »Zora«, ki je imelo namen gojiti »slovensko misel«. Društvo je imelo zveze z drugimi »antinacionalnimi« organizacijami. Na dan je prišla cela ta »nevarna« reč baje zaradi tega, ker je oblast opazila, da dobiva seminarist Svorčinja (predsednik društva) nenavadno veliko poštnih pošiljatev, nakar so mu jih nekoga dne zaplenili. Proti krivcem se je takoj uvedla najstrožja preiskava ter je bil Svorčinja takoj izključen iz evangeljskega učiteljskega zavoda; obsojeni so bili dalje, da namenoma zapuste zavod: teolog Bibza in seminaristi J. Gerig, J. Gadi, M. Bibza in J. Bibza. Sedem dijakov je dobilo ukor. Razzsodba šolske oblasti se je poslala šopronjskemu državnemu pravdniku.

— Ženske ravnateljice na ljudskih šolah v Norvegiji. Na Norveškem so ženske na šolskem polju po zakonu popolnoma enakopravne z moškimi. V praksi pa je ta enakopravnost še malo izvedena ter n. pr. nobena ženska oseba ne zavzema mesta, ki bi neslo več kakor 3300 K plače na leto. Zadnji čas pa je občinski svet v Bergenu sklenil, da bo tudi ženske imenoval na ravnateljska mesta v ljudskih šolah in jih ravno tako plačal kakor moške.

— Za katoliško semenišče v Prizrenu je srbska vlada že rešila preddela in v kratkem razpiše natečaj za napravo načrtov.

— Dr. J. Kobijaši, japonski profesor, je prišel v Beograd, da proučuje srbski narod.

— Obsojen katehet. Sebestih, katehet v Polni, je rekel neki šolski učenci, da je propadlo dekle, zaradi česar so ga deključni starši tožili zavoljo razžaljenja časti. Sodišče je kateheta obsodilo na denarno globo 30 kron.